

Madeleine

Madeleine – olasz, 2016. Rendezte és írta: **Lorenzo Ceva Valla** és **Mario Garofalo**. Kép: **Federico Torres**. Zene: **Arthur Valentin Grosz**. Szereplők: **Chloe Thill** (Madeleine), **Adele Zaglia** (Sophie), **Adriana De Guilmi** (Adriana), **Marco Cacciola** (Luciano), **Luigi Scala** (Santino). Gyártó: **Ainom Films**. Forgalmazó: **Amego Film**. *Feliratos*. 94 perc.

Olasz-magyar koprodukció – Osvárt Andrea egyik első produceri vállalkozása – egy francia-olasz testvérpárról, akik nagymamájuknál nyaralnak egy lerobbant, bájos vidéki olasz villában. Madeleine és Sophie között csupán néhány év van, de ezen a nyáron ott tátong köztük a kamaszkor traktatusának, egy Rilke poémának, Nadas Péter *Az égi és a földi szerelemlről* szóló esszéjének, meg egy olasz misztikus vallomásának. Érthetlensége és követhetlensége okán lenyűgöző olykor. Vannak csodaszép sorai (mint a „hóréteg a deszkapadló alatt”-kezdetű), de ezek nem érnek fel a *Middön gyermek volt a gyermek...* kezdetű Handke vershez, ami a *Berlin fölött az égben* hangzik el. Sajnos a pár körül mozgó kamera, az állandó kör-svenkek miatt érezni csak a szédület-érzést, nem azért, mert oly költői-e a verssorok és a képek.

KOLOZSI LÁSZLÓ

Aranjuezi szép napok

Les beaux jours d'Aranjuez – francia-német, 2016. Rendezte: **Wim Wenders**. Írta: **Peter Handke** és **Wim Wenders**. Kép: **Benoit Debie**. Zene: **Nick Cave**. Szereplők: **Reda Kateb** (Férfi), **Sophie Semir** (Nő), **Jens Harzer** (Író). Gyártó: **Neue Road Movies / Alfama Films / Leopardo Filmes**. Forgalmazó: **ADS Service**. *Feliratos*. 97 perc.

Stawomir Mrozek egyik szkecs-sésében füstös éjszakai lokálban töpreng azon a Neves Rendező, hogyan lehetne megfilmesíteni Kant *Gyakorlati ész kritikája* című munkáját. Tovább is léphetünk ezen a kérdésen: hogyan adaptálható Rilke *Duinói negyedik elégiája*, egyáltalán egy filozófia költemény, egy esszé, egy szabadvers. Wim Wenders erre irányuló – szögezzük le: kudarcos, ám nem érdemek nélkül való – vállalkozása az *Aranjuezi szép napok*. Wenders és Peter Handke osztrák író (aki túl van már fénykorán, messze pazar *A kapus félelme tizenegyesnél* című írásától) korábbi közös munkája, a *Berlin fölött az ég is*, ha újranezzük és jobban figyelünk, hasonlóképpen küzdelem a prózában elmondhatatlan

tartalmak, a filmre aligha vihető eszmék megjelenítéséért – vagyis filmes költemény.

Csakhogy míg a Berlin-film ékesszóló, rafinált és magával ragadó, az aranjuezi utód lapos és unalmas. Minden szép momentuma és verssora ellenére. Az unásig játszott Lou Reed dal – *Perfect Day* – közben Párizst látjuk, a kihalt utcákat: mintha egy apokalipszis az élet minden nyomát kipszította volna. A Champs Élysées-ről kanyarodik el a kamera a város utcára, majd egy vidéki házba, annak szobáiba. Az egyik üres szobában az ihlettel küzdő író ül, írógépe és tabletje előtt, hogy leírja műve és a film első mondatát: „És megint egy nyár...” Ekkor jelenik meg, a képzelete szülte, de mégis valóságos pár, akik nem tudni szerelmesek-e, milyen kapcsolatban állnak egymással, de a szerelemlről, az érzésekről vallanak, ahogy az író írja, egy teljesen időn kívül térben. Párbeszédük – melynek első részében a nő viszi a prímet – szól első szerelmekről, egy hintán átélt misztikus élményről, egy sóbányában lebonyolódott randiról, a nebánsvirágról, majd az aranjuezi kastélyokról

a segítségükre. Mindennek középpontjában Madeleine áll, aki minduntalan megpróbál kapcsolatot teremteni a felnőtt világával, beleértve a nővérét is.

A film körülbelül a játékidő kétharmadánál váratlan fordulatot vesz, az addigi lebegett, melankolikus, melodrámai hangulatból hirtelen – az apa, pár perces road movie kitérőt követő felbukkanásával – abszurd epizódokkal tűzdelt kisrealista komédiává alakul. A film nyitóképe az autópálya felüljárón álló gyerekekkel beigéri a prousti áthallásokkal (madeleine-jelenet?) átszótt felnőtté válástörténetet, végül azonban stilisztikailag teljesen szétesik, és a valóban súlyos tragédiák is súlytalanává válnak benne.

KOVÁCS KATA

Az alapító

The Founder – amerikai, 2016. Rendezte: John Lee Hancock. Írta: Robert D. Siegel. Kép: John Schwartzman. Zene: Carter Burwell. Szereplők: Michael Keaton (Ray Kroc), Nick Offerman (Dick), John Carroll Lynch (Mac), Laura Dern (Ethel), Linda Cardellini (Joan). Gyártó: FilmNation Entertainment / The Combine. Forgalmazó: Forum Hungary. Feliratos. 117 perc.

John Lee Hancock, ki igen szóragoztatón és értően beszél a könnyes-szellemes melodráma nyelvét, olybá tűnik, szereti megfilmesíteni az Egyesült Államok valós alapokon nyugvó, tán kevésbé ismert emberi párharcait: Sandra Bullockot egészen az Oscarig jutatta amerikai futball-reménységet védelmező nevelőanyaként *A szív bajnoka*iban, Tom Hanks és Emma Thompson pedig felszabadulva esett egymásnak Walt Disneyként és P.L. Traversként *a Banks úr megmentésében*. Most nem akar senkit meghatni, és Michael Keaton az, aki (újabb) jutalomjátékos lehetőséget kapott. A másodvirágzását élő, kiváló színészen nem is múlik

semmi: vibrálóan hozza Ray Kroc-ot, a középszerű ügynökből lett üzletembert, aki ugye arról híres, hogy kijátszotta a mindenki által jól ismert gyorséttermi franchise-t.

Az első osztályú címszereplője tehát megvan Hancocknak, de kellene még más is ahhoz, hogy *Az alapító* valóban a fiúk és képviselőjükből lett ellenfelük szembenállásáról szóljon. Például bátorság. De az nincs, így az érzéketlen korrajz, no meg Keaton valóban erőteljes játéka mellett csak azt bizonygatja a film, hogy olyan nagyon senkit sem akar megbántani. Bár Hancock kimondhatja a szereplőkről, amit feltétlenül ki kell, azért lehetett volna róluk kicsit határozottabb véleménye. Ám ami komolyan zavarba ejtő, hogy a gyorsétterembe járó fogyasztóval is igen óvatossággal jár. Bizonyára tisztában volt vele, hogy a McDonald's-sztoriról nem lehet anélkül érdekfeszítően mesélni, hogy legalább egy kicsit ne koppintson rá mindannyiunk orrára, hisz mi vagyunk azok, akik megették és megesszük, amit Ray Kroc a profit érdekében feltálat és márkásított nekünk. Mégsem jutunk túl azon az üzeneten, hogy a McDonald's akkor is maga az amerikai álomkaja, ha már régen nem az. S ezzel az állítással elég nehéz bármit is kezdeni.

KOVÁCS GELLÉRT

Loving

Loving – amerikai, 2016. Rendezte és írta: Jeff Nichols. Kép: Adam Stone. Zene: David Wingo. Szereplők: Joel Edgerton (Loving), Ruth Negga (Mildred), Nick Kroll (Cohen), Michael Shannon (Grey). Gyártó: Raindog Films / Big Beach Films. Forgalmazó: UIP-Duna Film. Feliratos. 123 perc.

Richard Loving virginiai építők munkás 1958-ban beleszeretett egy törékeny, fiatal lányba, Mildred Jeterbe. Mildred hamarosan már a közös gyermeküket várta, ezért úgy döntöttek, hogy összeházasodnak. A lépés a legtöbb helyen teljesen logikusnak és ártalmatlannak tűnt volna, ám az 50-es évek végének Virginiájában beláthatatlan következményei lettek. Mivel Richard fehér,

Mildred pedig színes bőré volt, az állam aktuális törvényei szerint nem léphetek frigyre, kevert rasszú utódokat pedig még kevésbé nemzhetek. Az ifjak nem értették, mi végre a szigor, elutaztak hát a szabadabb Washingtonba, hogy miután ott összekötötték életüket, immár mint Lovingék térjenek vissza. Innen kezdődött kálváriájuk, melynek során a hatóságok kemény rendőri fellépéssel és elmarasztaló ítéletek sorával próbálták őket jobb belátásra téríteni.

Jeff Nichols filmje Nancy Buirski 2011-es dokumentumfilmjét, a *The Loving Story*-t veszi alapul ahhoz, hogy az afroamerikai polgárjogi mozgalom egy kevésbé ismert, ám annál fontosabb pillanatát feldolgozza. A házaspár és az őket segítő jogászok küzdelme egészen az Egyesült Államok Legfelsőbb Bíróságáig eljutott, ahol végül 1967-ben hozták meg a felmentő ítéletet, amely alkotmányellenesnek és az emberi alapjogokat sértőnek minősítette a házasságkötés faji alapú korlátozását. A Nichols által bemutatott történet ereje, hogy minden eleme hiteles, a karakterek megformálásától (Ruth Negga a feleséget, Joel Edgerton a férjet alakítja meggyőző átlényegüléssel) az életük összes apró mozzanatáig. A felemlő példa mégsem formálódik

kerek egészsé, a nézőt nem ragadja magával a kisember által kivívott ritka diadal, mert a forgatókönyv a nagy sztori helyett leragad az apró részleteknél. A harcnak nincs ritmusa, nincs dinamikája, az igazi dráma helyét a korrekt leírás foglalja el. A „Loving vs. Virginia” ügy izgalmas tárgyalótermi kaland helyett a vidéki élet kis örömeit és romlatlanságát dicsérő bukolikus esszé lesz, ami így sem kevés, bár az eredeti sztoriban nagyobb erőket sejtünk. Egy igazi steinbecki mesét, sokat ígérő befejezéssel.

BARKÓCZI JANKA

A számolás joga

Hidden Figures – amerikai, 2016.
Rendezte: **Theodore Melfi**. Írta: **Allison Schroeder** és **Theodore Melfi**. Kép: **Mandy Walker**. Zene: **Pharrell Williams** és **Hans Zimmer**. Szereplők: **TarajiP. Henson** (Katherine), **Octavia Spencer** (Dorothy), **Janelle Monae** (Mary), **Kevin Costner** (Harrison), **Kirsten Dunst** (Vivian). Gyártó: **Levantine Films / Fox 2000 / Chernin Entertainment**. Forgalmazó: **InterCom. Feliratos. 127 perc.**

Aszocialista értékek mindenhatóságát zengő termelési filmek a nagy igyekezetben gyakran sodródtak az akaratlan önparódia határáig. A nevelő szándékot ironikus módon pont a rosszul felfogott realizmus siklatta ki, a propaganda direkt példázataiként megálmodott történetek és figurák fényvekre távolodtak a hétköznapi világtól. Didaktikus tételfilmek azonban nemcsak ideológiailag központosított diktatúrákban készülnek, a nagybetűs üzenet átadásának kényszere világnézettől függetlenül szedi az áldozatait. A saját farkába harapó sablonosság akkor igazán szomorú, ha magával a szándékkal egyébként tökéletesen egyet lehet érteni.

Az úrkutatásban dolgozó három afro-amerikai nő pozi-

tív példái, a faji- és nemi előítéletek ostoba értelmetlensége égetően fontos témák, így aztán *A számolás joga* kínos hangsúlytévesztései különösen fájdalmasak. Alkotói valóságos csodaként mutatják meg, hogy három fekete nő jól dolgozik és a szakmai törekvéseiket nem minden fehér utasítja el élből. Hőseinkről nem sokat tudunk meg azon kívül, hogy más a bőrük színe, tudnak számolni, vidámak és rendezek. Nincsenek árnyalt jellemek, sem valódi drámák, csak a „rasszizmus rossz” mantraként ismételt tételmondata, szeparált mosdók és néhány felvilágosultabb fehér, akik szerencsére vezető pozíciókat töltenek be. Az übermensch űrhajós, az igazságos bíró, a látnok főnök felkarolja a szerencsétlen kisebbségeket, majd jól hátrébe vergetik a takaros rendben élő Tamás bátyákat. Az a különös helyzet áll elő, hogy az alkotók annyira görcsösen érvelnek a rasszizmus ellenében, hogy végül maguk is tovább mélyítik a káros megkülönböztetéseket. Cseréljük ki a fehéreket reakciókra, a feketéket jó munkásokra, az úr amerikai meghódítását pedig a boldog kommunista jövőre, telivéremmelésitől kapunk, remek színészekkel, abszolút profi álomgyári kivitelben.

HUBER ZOLTÁN

Váratlan szépség

Collateral Beauty – amerikai, 2016.
Rendezte: **David Frankel**. Írta: **Allan Loeb**. Kép: **Maryse Alberti**. Szereplők: **Will Smith** (Howard), **Kate Winslet** (Claire), **Edward Norton** (Whit), **Michael Pena** (Simon), **Helen Mirren** (Brigitte), **Keira Knightley** (Aimee). Gyártó: **Palm Star Media / Anonymus Content / Village Roadshow Pictures**. Forgalmazó: **InterCom. Szinkronizált. 96 perc.**

Avilágszerte a karácsonyi Atévész álomgyári szimbólumává vált *Az élet csodaszép* vagy a csillogó humorral és lefegyverzõ romantikával átszótt, brit szerelmi tabló, az *Igazából szerelem* derűjével szemben, a 2016-os szívmengető ünnepi vendég, a *Váratlan szépség* elsősorban a mindenre elszánt könnyfakasztással próbált fel-

vételt nyerni a verhetetlenek klubjába. Hőse, Howard, az egykor sikeres reklámügynökségi guru, kislánya elvesztése után két évvel még mindig élő halottként jár-keg van jelen. Gondoskodó barátai, egyben kollégái, attól tartva, hogy Howard töretlen gyásza miatt akár úti laput is kaphatnak év végi bónuszként, végül úgy döntenek, könnyítanak a férfi szenvedésén és a sajátjukon is. Maradék kreativitásukat összeszedve, három színészt bérelnek fel a Halál, az Idő és a Szeretet alakítására és ráküldik őket Howardra, hogy visszahozzák az életbe és ugyanezzel a lendülettel alkalmatlanná is nyilvánítsák a főnöki feladatokra.

Az ördög Pradát viselt jegyző könnyűiparos, David Frankel filmje, motívumait tekintve egyfajta modern utánérzése Dickens *Karácsonyi énekének* - alaphelyzetével komplikált érzelmi és erkölcsi döntéseket is feszegetne, az igazi terhek azonban végül nem az empátia fogalmát sajátosan átértelmezõ szereplőket sújtják, inkább a nézőket, akiknek igazolniuk kéne, hogy összetett élethelyzetről és nem elhibázott forgatókönyvről van szó. A *Váratlan szépség* gyászploitation filmje a legolcsóbb hatáskeltő eszközökkel operál, sőt a garantált hatás kedvéért a gyermekhalál központi tragédiáján túl három mellékszálhoz is saját tragédi-

ákat rendel, amelyek túlhevült jutalomjátékok formájában ömlenek a nézőre. Sem sztárpárás díszcsomagolása, sem meglepetés-fordulata nem képes megmenteni Frankel melodrááját a művészi öngyilkosságtól – ezt az émelvítő karácsonyi puncsot még az ünneplő Grincs is érintetlenül hagyta.

TÜSKE ZSUZSANNA

Jézus, mobil, fejevadászok

Les premiers les derniers – belga, 2016. Rendezte és írta: Bouli Lanners. Kép: Jean-Paul de Zaetij. Zene: Pascal Humbert. Szereplők: Albert Dupontel (Cochise), Bouli Lanners (Gidou), Suzanne Clément (Clara), Michael Lonsdale (Jean-Berchmans). Gyártó: Versus Production. Forgalmazó: Vertigo Média Kft. Feliratos. 98 perc.

Abelga filmipar egészen különös és ragyogó gyöngyszeme a világ filmgyártásának, már számok szintjén is csupa izgalmas produkál: fele akkora populációt szolgál ki, mint kis hazánk álmogyára, de többszörösen annyi művet termel évente (2014-ben több, mint száz flamand nagyjátékfilm látott napvilágot). Mindennek tetejébe ezek a filmek többségében rendkívül színvonalas, igazi *gourmand* darabok – nem hiába, a vizuális művészeteknek dicső hagyománya van a térségben.

Bouli Lanners egyike a színtér izgalmas szereplőinek: színészként immár több, mint hetven kredittel rendelkezik, rendezőként pedig eddigi négy nagyjátékfilmjével jegyet tudott váltani A-kategóriás fesztiválokra. A Berlinálén szép sikereket magáénak tudható *Jézus, mobil, fejevadászok* is érdekes darab: sajtószerű western a szürke, nyirkos belga tájba helyezve, amelynek horizontális volta olyannyira elhatalmasodik a vásznon, hogy szinte elvész a néző idő és térérzete.

Ebben az apokaliptikus sci-fi hangulatban két fejevadász egy *pick-up*-ban száguldozva egy mobilteletfont keres, amelyen kompromittáló felvételek vannak; egy kissé együgyű szerelmespár pedig menekülően van. Útjukat gyanús megváltó figurák, haldokló szarvasok, mumifikálódott holttestek keresztezik, nyomukban küszik pár gonoszabb vidéki surmó, akik karakterre úgy hatnak, mintha egy Coen-filmből szöktek volna át belga iparvidék futurisztikus senkiföldjére. Ezen a vidéken minden megtörténhet, ezt az érzetet erősítik a misztikus elemek, amelyek Max Von Sydow meglepetészerű feltűnésével csapnak igazán izgalmas szürreáliába. Ami az ereje, az a gyengéje is a darabnak: az esetlegesség egy idő múlva kiszámíthatóvá válik. Lanners filmje igazán hangulatos tájkép, kicsit feszeőbb tempóval, és némiképp karcsosabb történettel valóságos remekmű is lehetett volna.

ALFÖLDI NÓRA

Üdvözljük Norvégiában!

Welcome to Norway – norvég, 2016. Rendezte és írta: Rune Denstad Langlo. Kép: Phillip Ogaard. Zene: Ola Kvernberg. Szereplők: Anders Baasmo Christiansen (Oda), Slimane Dazi (Zoran), Nini Bakke Kristiansen (Oda)? Marianne Meløy (Heidi). Gyártó: Motlys. Forgalmazó: Cirko Film. Feliratos. 90 perc.

középkorú férfi, aki a busás állami dotáció reményében elszállásol 50 menekültet a család lerobbant hoteljében.

A hivatalos szinopsisz szerint Primus „az átlagembernél kicsit rasszistább”, de ez a kijelentés legfeljebb a norvég mércéhez képest állja meg a helyét. A férfit a humanista hevület helyett valóban csak a profit mozgatja – legalábbis a történet elején –, előítéleteit azonban nem a rosszindulat, hanem a tudatlanság táplálja – ennyiben tökéletesen testesíti meg a közt. Ellenpontként az egyik jövevénnyel összebarátkozó, nyitott gondolkodású lánya szolgál, míg felesége egy harmadik típusú testesít meg: azt, aki elméletben emberséges, de nem akar személyes kapcsolatba –vagy akár csak egy légtérbe kerülni – az idegenekkel. Langlo igyekszik bemutatni a menekült-sorsok sokféleségét, a kulturális és vallási különbségekből adódó feszültségeket, dramedyként ugyanakkor nem tud, vagy nem is akar túlságosan mélyre hatolni. Sok migránsfilmhez hasonlóan az *Üdvözljük Norvégiában* is arra használja fel a témáját, hogy egy külső perspektívát adjon a (hazai) néző számára, vagyis – akartva, akaratlanul – az önismeret eszközeül szolgáljon.

BASKI SÁNDOR

Másodállás

Un Petit boulot – francia, 2016. Rendezte: **Pascal Chaumeil**. Írta: **Iain Levinson** regényéből **Michel Blanc**. Kép: **Manuel Dacosse**. Zene: **Mathieu Lamboley**. Szereplők: **Romain Duris** (Scoran), **Michel Blanc** (Gardot), **Alice Belaidi** (Anita), **Gustave Kervern** (Tom). Gyártó: **Gaumont**. Forgalmazó: **A Company Hungary**. Szinkronizált. 107 perc.

Az angol származású megélhetési vígjátékok (*Alul semmi, Fújhatjuk!*) után francia nyelvterületen megszületett a megélhetési fekete komédia *crossover* alműfaja is. A *Másodállás* alapjául szolgáló regény ugyan egy szegény családból származó skót szerző, Iain Levison műve, de az egész világon végigsöprő legutóbbi gazdasági válságnak köszönhetően a brit proliátum remekül adaptálták a belga viszonyokra. A recesszió ugyanis nem kímélte a jóléti államokat sem, és a csődbe ment gyárakat a belga kisvárosokban is bezárták. Egy ilyen gyárban dolgozott főhősünk, Jacques is, aki két év alatt sem talál új állást, ráadásul barátnője is elhagyja, így jobb híján elfogadja a helyi maffiavezér megbízását, hogy ölje meg a feleségét. Mivel a piszkos munka meglepően könnyen ment a férfinak, úgy dönt, nem hagyja abba...

Téved azonban, aki azt hiszi, hogy innentől kezdve egyszerre morbid és kacagtató karrier-történetet láthatunk. Jacques ugyanis mindvégig megmarad botcsinálta bérgyilkosnak, még véletlenül sem lépi át egyszerre sem a profizmus határát. Van, hogy váratlan impulzusból öl, és sosem visel maszkot – sőt többször kedélyesen elcseveg áldozataival. A 2015-ben elhunyt Pascal Chaumeil utolsó alkotásának épp ebben rejlik legfőbb vonzereje: mindig bedob valami fantáziadús ötletet (legyen szó hűgyszagú, történelmi relikviának számító pus-

káról vagy jobb híján bevett szuronyról), így a film lassú tempója ellenére sem válik unalmassá. A mű másik erőssége a főszerepet alakító Romain Duris, akivel Chaumeil már a *Szívrablókban* is együtt dolgozott. Amióta a *Lakótársat keresünkkel* befutott, a színész folyamatosan változtatja a szépfűszerepeket és a súlyos művészfilmeket. A *Másodállással* a *Halálos szívdobbanás*-féle vonalra erősít rá, és dús arcszörzettel kevert egykedvűségével remekül hozza a kissembert, akinek közel sem tökéletes az élete, de szerencséje attól még lehet.

VAJDA JUDIT

Énekelj!

Sing! – amerikai, 2016. Rendezte és írta: **Garth Jennings**. Zene: **Joby Talbot**. Gyártó: **Illumination Entertainment / Universal Pictures**. Forgalmazó: **UIP-Duna Film**. Szinkronizált. 108 perc.

Az énekversenyt kortalan műfaj, erről már ókori mítoszok is tanúskodnak. Az *American Idol* és az *X-faktor* licenzzel pedig a 2000-es évek elején újult erővel robbantak az életünkbe a tévéshow-k sztárcsináló körítésével. Természetesen Hollywood is lecsapott: készült nagy sikerű tévésorozat (*Glee*, 2009-2015), és számtalan élőszereplős film – meglepő módon az animáci-

óra egészen mostanáig kellett várni, bár a végeredményt elnézve ráért volna még.

Az *Énekelj!* ugyanis az egyébként is elhasznált témát a lehető legolcsóbban akarja megúszni, és arcpirító gátlástalansággal keveri ki a legsablonosabb álomgyári „higgy magadban” és „teljesítsd be az álmod” koktélt. A történet szerint a koalacskó, hogy mentse színházát a csődtől, énekversenyt hirdet, amire lelkesen jelentkezik is mindenféle lábas és lábatlan jószág. A jelöltek kiválasztása után pedig el is indul a tévéből ismert felkészülés, és a versenyzők háttérsztorijának kibontása. Nem nagy titok, hogy a végén persze mindenki győztessé válhat. Nincsen ebben semmi új ötlet, a fordulatok laposak, a látványvilág unalmas, minden karak-

tert láttunk már – ráadásul a film esetenként rasszista (lásd: a gengszteréletből kitörni vágyó fekete gorillát, vagy a latinos nevű Rosita malacot a megszámlálhatatlanul sok gyerekekkel). Mindez pedig arról árulkodik, hogy a *Galaxis útikalauz stopposoknak* (2005) feldolgozását is jegyző Garth Jennings még annyira sem erőltette meg magát, mint tíz éve. A filmet csak a jól ismert popslágerek dobják fel valamelyest – szerencsére a hazai forgalmazó nem vesződött a magyarításukkal. Pedig a fabulának, mint műfajnak komoly létjogosultsága van, több ezer éve mesélünk tanulságokkal szolgáló állatmeséket. Az *Énekelj!* viszont csak arra példa, hogy a Universal meg van győződve róla: karácsonykor bármilyen futószalagon gyártott tömegterméket le lehet nyomni a gyerekek torkán.

SÁNDOR ANNA

A Nagy Fal

The Great Wall – amerikai, 2016. Rendezte: **Zhang Yimou**. Írta: **Tony Gilroy**, **Carlo Bernard** és **Doug Miro**. Kép: **Stuart Dryburgh**. Zene: **Ramin Djawadi**. Szereplők: **Matt Damon** (Garin), **Pedro Pascal** (Tovar), **Tian Jing** (Lin Mei), **Willem Dafoe** (Ballard), **Andy Lau** (Wang). Gyártó: **Legendary Entertainment / Atlas Entertainment**. Forgalmazó: **UIP-Duna Film**. Szinkronizált. 94 perc.

A 2010-es évek elejéig Japán számított Hollywood második legnagyobb piacának, az utóbbi években viszont már a valóságos gazdasági csodát produkáló Kína termeli a legtöbb bevételt az Egyesült Államokon kívül, méghozzá úgy, hogy a helyi kvóták alapján évente csak pár tucat külföldi filmet mutathatnak be. Nem csoda, hogy az amerikai filmipar egyre több gesztut tesz a kínai közönségnek. A *Vasember* 3 kínai kópiáin pekingi mellékszál gazdagította a történetet, a *Képszakadás* című tinifilm kínai hőse pedig az alternatív változat szerint a tivornyázás után az óházába utazik, és kibékül a családjával.

A jól jövedelmező kínai-hollywoodi kapcsolatot építi tovább a nagyszerű Zhang Yimou is. A kínai film nemzetközi áttörésében kulcsszerepet játszó rendező néhány éve Christian Bale főszereplésével forgatott otthon, *A háború virágait* imádta is a hazai közönség. A hasonló receptet követő *A Nagy Fal* viszont szélesebb nemzetközi forgalmazást kapott, köszönhetően Matt Damon sztárkarizmájának és a populárisabb megközelítésnek. A történelmi filmet ígérő cím ugyanis pergő akciómozit takar, míg alaphelyzete inváziós sci-fiket idéz: a középkori Kínát föl-

dönkívüli szörnyhordák fenyegetik, és a vár-, pontosabban falvédőkhöz európai zsoldosok is csatlakoznak.

A bornírt történetet tetszetős vizuális körítés teszi fogyaszthatóvá, ám a kéken és vörösben pompázó harcosok legfeljebb a rendező munkásságával éppen csak ismerkedő nézőket nyugtázhathat le, elvégre a *Hős* nemcsak színekkel jelmezterén képviselt magasabb nívót. Adja magát a párhuzam a meggzadagolás reményében Kínába érkező főhős és a film készítői között, de valójában ennyi képzelőerőre sincs szükség, hogy a *Nagy Fal* a két nagyhatalom számára kölcsönösen előnyös üzleti vállalkozásként nézzük elsősorban. A

filmrajongók pedig reménykedhetnek benne, hogy Zhang Yimou legközelebb kisebb tétellel, de nagyobb művészi önállósággal dolgozhat.

KRÁNICZ BENCE

Szétfőrtve ▀

Split – amerikai, 2016. Rendezte és írta: M. Night Shyamalan. Kép: Mike Gioulakis. Zene: Szereplők: James McAvoy (Kevin), Anya Taylor-Joy (Casey), Betty Buckley (Dr. Fletcher), Jessica Sula (Marcia). Gyártó: Blumhouse Production / Blinding Edge Pictures. Forgalmazó: UIP-Duna Film. Szinkronizált. 117 perc.

Utóbbi két filmje alapján M. Night Shyamalan esetében a „visszatérés” az eddigi életmű alapjainak újrafelfedezését, és ezekre történő fokozatos (újra)építkezést jelenti. A nagyköltségvetésű bukták után *a Látozás* a lehető legolcsóbb (*found footage*) formátumban húzott fel egy óvatos csattanót, amely távol állt az író-rendező korábbi extravagáns meglepetéseitől. Az idei *Szétfőrtve* nem csak költségvetését és a húzónévnek megszerzett férfi főszereplőt tekintve értékelhető egy nagyobb mozgástérben létrehozott műnek, de vállalásában is: a 23+1 személyiséggel megvert magányos őrült sztorija, aki elrabolt tinilányokat tart a pincéjében, egyszerre sikamlós és túlzó koncepció, amelyből épp-

úgy vezethet út a DePalma-féle perversált esztéticizmushoz, mint egy kaján Herschell Gordon Lewis-reprízhez.

Hogy a *Szétfőrtve* végső soron egyik sem, az egyszerre dicséri a PG-13-as besorolást és Shyamalan szerzői integritását, miközben a szituáció szexuális töltetét még a többértelműség határain belül megfakítva elnavigálja filmjét a zárófordulatig. Az életmű legszebb pillanatait szó szerint felidéző kurta szekvencia nem csupán homlokracsapós meglepetéssel szolgál, de a fantasztkumba hajló pszichothrillernek is új értelmezési és műfaji kontextust ad – habár azon az áron, hogy az elrabolt bakfis cselekményszála, így kikerülve a fókuszpontból, kurtán-furcsán lezáratlan marad. A trükk persze a szokásos – az értelmezési horizont radikális megnyitása egy korábban elhallgatott információ bevezetésével –, de ezáltal mintha több volna benne egy gimmickkel (huszonhárom személyiséggel!) párosított narratológiai ujjgyakorlatnál: miképp huszonarcú főhőse, a *Szétfőrtve* csattanója is a rögzítettnek vélt identitás és az evidensnek vélt jelentés ingtagságára hívja fel a figyelmet. Alkalomhoz illő üzenet egy éppen visszatérő hajdani reménységtől.

SEPSI LÁSZLÓ

Vakfolt

Vakfolt – magyar, 2016. Rendezte: **Slemmer Ádám**. Írta: **Slemmer Ádám, Varsányi Szabolcs**. Kép: **Slemmer Ádám, Pásztor Péter**. Producer: **Osvárt Andrea**. Szereplők: **Rábaközi Gergő (Várady Attila), Réti Nóra (Laura), Benesovits Áron (Gyula), Slemmer Ádám (Wittmann Zsolt), Bernáth Viktor (Dr. Balogh Zoltán), Kálid Artúr (Külügyminiszter)**. Gyártó: **Amego Film**. Forgalmazó: **Amego Film**. 89 perc.

Mostanság népszerű a magyar rendezők körében a honi filmes műfajpalettán hiánycikknek számító thriller (*Vikend, A martfői rém*), amely akár kevés pénzből is kivitelezhető (*A vizsga, Szürke senkik*). A szerényebb költségvetésű, de kreatív zsánerfilmre lehetne pozitív példa a szakmán kívülről érkező Slemmer Ádám első nagyjátékfilmje, a *Vakfolt* is, ám sajnos igencsak érződik rajta, hogy nem profik műve.

Várady Attila tehetséges rendszertervező, akit balesetben megsérült hűgával zsarol a CIA-ügynök Wittmann, hogy segítsen neki és csapatának a szintetikus üzemanyagot kikísérletező Balogh Zoltán szemében egy nanokamerát elhelyezni a képlet megszerzése végett. Ahogy az lenni szokott, a sikeres akciót követően Wittmann

magának akarja a dicsőséget, ám Attilának és a bérgyilkos Laurának sikerül elmenekülnie a véres leszámolás elől a bosszú reményében.

A *Vakfolt* thrillerklasszikusokat (*Szőkevény, Kardhal, Eredet*) idéző cselekménye kiszámítható és szinte követhetetlenül gyors, bár legalább próbál önironikus lenni, minthogy Kálid Artúr politikusfiguráját leszámítva minden karaktert kora huszonevesek formálnak meg. Dialógusai azonban hiteltelenek és didaktikusak, a fesztengő színészek pedig képtelenek eggyé válni karakterükkel, gyakran úgy darálják le szövegeket, mintha egy szóbeli vizsgán felelnének, máskor modorosak, túljátsszák szerepüket.

Formai szempontból az igyekezet érezhető, és el kell ismerni, hogy a rendező a rendelkezésére álló technikai apparátussal a lehető legtöbbet hozta ki a hajmeresztő akciójelenetekből, még ha a pixeles képi világ rikító színeivel bántja is a szemet. Van tehát potenciál Slemmer Ádámban mint filmalkotóban, azonban a *Vakfolt* még inkább hasonlít pár lelkes filmrajongó YouTube-videójára, semmint egy tehetséges amatőr filmes profik világa felé tett első lépésére.

BENKE ATTILA

Pattaya

Pattaya – francia, 2016. Rendezte és írta: **Franck Gastambide**. Kép: **Renaud Chassaing**. Zene: **Eric Neveux**. Szereplők: **Franck Gastambide (Franky), Malik Bentalha (Krimo), Anouar Toubali (Le Nain), Ramzy Bedia (Reza), Gad Elmaleh (Marokkói)**. Gyártó: **Gaumont / Mandarin Films**. Forgalmazó: **Cinetel Kft. Szinkronizált**. 92 perc.

Kevés kisebbség sorsa keserűbb a filmvilágban a törpékénél, egyformán zsákmányolja ki őket a tömegfilm kötelező poénforrásként bulifilmektől zsánerparódiáig, és a művészfilm minden valamirevaló álmjelenet szürreális epizódfigurája gyanánt. A francia komikus Franck Gastambide nagysikerű webfilm-sorozata (*Kaira Shopping*) óta önjelölt emancipátora a mélynövésűeknek: egyfajta szerzői tettestársként tekint visszatérő lakótelepi liliputi-karakterére, aki acélos elszántsággal küzdett magát a csúcsra, lenézett házikedvenc státuszából übermensch-é üdvözülve. Míg a 2012-es év legnézettebb francia filmjét jelentő *Pornó a házban* szexmániás hüvelymatyija egy pornó-demo elkészítésének hétvégi kalandszériája végén nagymenő felnőttfilmsztárként hagyja maga mögött örökkamasz lúzertársait,

a tavalyi *Pattaya* hasonszőrű balek-vígjátékának Korán-faló tökmagja a hírhedt thaiföldi szexparti-város poklában edződik Mini Van Damme-á, miután ingyenüdülésre vágyó ügyefogyott cimborái a háta mögött benevezik a helyi törpe thaibokszt bajnok elleni élet-halál mérkőzésbe.

A *Pattaya* kisszámú erényei között hiába keresnénk műfaji természetűeket (elsősorban altesti gegekre és nemi/faji sztereotípiákra kihegyezett taplókomédiája nagyjából a *Másnaposok* 2. kudarcba fúlt vakrandevúja a filippínó Weng Weng-filmparódiákkal), humorának csekélyke szubverziója kimerül abban, hogy ezúttal csupa arab karakterre bízva a hagyományosan fehér bunkókra szabott „harmadik világ”-alázást, a kliséfigurák szerethetősége pedig nagyjából a fertőző vérhaséval vetekszik (beleértve a főszerepben feszítő író-rendező is). Ám az őszinte törekvés mellett, amellyel Gastambide szimpla *dwarfsploitation* helyett annak lánglelkű kritikáját kínálja nézőinek, minden más ellenvetés jócskán eltörpül – ami talán nem számít elég magasröptűnek a hobbitok és umpalumpák nagyformátumú szerzői bravúrojaihoz képest, de ebben a műfajban bizony a kicsit is becsülni kell.

VARRÓ ATTILA

